Pre exportkontroller mandlar från USA

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Pre-exportkontroll är kontroll i avsändarlandet. Här följer de regler som gäller pre-exportkontroll av mandlar från USA, samt vete och vetemjöl från Kanada. Du får också information om avgifter, provtagning, hantering av brister och annat.

Vilka regler gäller?

EU har godkänt USA:s pre-exportkontroll när det gäller aflatoxin i mandlar samt ocratoxin A i vete och vetemjöl från Kanada. I nuläget förekommer ingen import av vete från Kanada. Då det inte finns något krav på gränskontroll för de berörda produkterna, ska sändningarna inte kontrolleras av gränskontrollen utan av importörens kontrollmyndighet, vanligen den kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnden med ansvar för livsmedelskontroll.

Reglerna, som finns i förordning (EU) nr 2015/949, innebär att kontroller av aflatoxin i mandlar får ske i USA i stället för vid ankomst till EU. För att dessa så kallade pre-exportkontroller ska kunna accepteras krävs att det med sändningarna följer dels resultat av provtagning och analys, dels ett intyg från behörig myndighet i avsändarlandet.

För sändningar som följer genomförandeförordningen för pre-exportkontroll ska dokumentkontroll göras av kontrollmyndigheten till importören. Däremot kan provtagningsfrekvensen i EU minskas till mindre än 1 % av sändningarna med anledning av att sändningarna redan kontrollerats i avsändarlandet. För sändningar av samma livsmedel som inte följer förordningen sker provtagning på 20 % av sändningarna utöver dokumentkontrollen. Det enligt det nationella kontrollprogrammet för mykotoxiner.

Information om denna kontroll som görs av kontrollmyndigheten till importören finns även på Livsmedelsverkets webbplats.

Mer information om pre exportkontrollen

Kontrollmyndighetens uppdrag

Livsmedelsverket är behörig att bedriva kontroll av de livsmedel som får föras in över endast en ort där det finns en gränskontrollstation. Andra livsmedel kontrolleras av den kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnden i den ort där livsmedlet deklareras för fri omsättning. Se 4 § förordning (2006:812).

Import av mandlar från USA omfattas inte av krav på gränskontroll, därför är kontrollmyndigheten till importören ansvarig för offentlig kontroll av dessa varor som förts in i unionen. Livsmedlet deklareras för fri omsättning av importören eller ett ombud. Det får därför anses vara den ort där importören är registrerad som är den ort där varan deklareras. Det innebär att ansvarig kontrollmyndighet är den myndighet där importören är registrerad som livsmedelsföretag.

De kontrollmyndigheter, kommuner respektive Livsmedelsverkets regionala avdelningar, som har registrerade importörer av mandlar från USA ska utföra kontroll enligt punkterna nedan. Se artikel 45.1 i förordning (EU) nr 2017/625.

- Systematisk dokumentkontroll av varje sändning,
- Stickprovsundersökningar av identiteten (att varans märkning stämmer överens med dokument/intyg),
- Vid behov fysisk kontroll (provtagning).

För varor som förs in i unionen som inte omfattas av krav på gränskontroll, ska generell riskbaserad kontroll ske. Se artikel 44 i förordning 2017/625. Enligt det nationella provtagningsprogrammet för mykotoxiner ska provtagningsfrekvensen för aflatoxiner för dessa sändningar normalt vara 20 procent.

För sändningar där importören valt att följa reglerna för pre-exportkontroll i förordning (EU) 2015/949 sänks provtagningsfrekvensen till mindre än 1 procent av sändningarna. Se artikel 73 i förordning 2017/625.

I de fall provtagning ska ske utförs lämpligen även identitetskontrollen och fysisk kontroll tex att emballaget

är helt och rent och sensorisk bedömning av mandlarna. Det räcker dock med bara provtagningen och identitetskontrollen.

Med sändningar som pre-exportkontrollerats i USA ska följa en rapport med resultat från provtagning och analys samt ett intyg enligt förlagan i förordningen. Varje förpackning ska dessutom märkas med en kod som ska stå på rapporten och intyget. Se artikel 2 i förordning (EU) 2015/949.

Informationsflödet

Tullverket skickar e-post till Livsmedelsverket i samband med att en sändning mandlar från USA frisläpps ur tullhänseende. Livsmedelsverket vidarebefordrar mailet med information om kontroll av mandelsändningen till importörens kontrollmyndighet.

Gör kontrollen så enkel som möjligt

Kontrollmyndigheten till importören kan till exempel skapa ett årsärende där myndigheten diarieför inkommande och utgående e-post med resultatet av dokumentkontrollen.

Kontakta gärna importören för att få en uppskattning av hur många importer som kommer per år. Inledningsvis räcker det att kontrollmyndigheten gör en dokumentkontroll.

Dokumentkontrollen

Kontrollmyndigheten kan komma överens med importörerna om att de ska e-posta dokumenten i förväg. Detta regleras dock inte i lagstiftningen. Om importören inte vill anmäla sändningar till kontrollmyndigheten i förväg kan det inte krävas.

När sändningen anlänt och kontrollmyndigheten har fått information från Livsmedelsverket kan kontrollmyndigheten dock begära in dokument . Se 20 § livsmedelslagen (2006:804).

- Om importören följer den frivilliga pre-exportförordningen ska hälsointyg och analyssvar granskas vid varje import. Mindre än 1 % av sändningarna identitetskontrolleras och provtas. Om importören har en låg importfrekvens, det vill säga ett fåtal sändningar per år, innebär det att provtagningen kan vänta till kommande år.

  För att veta att det är samma sändning som Tullverket informerar om i bifogat e-postmeddelande från Livsmedelsverket och sändningen som kontrollmyndigheten fått dokument om från importören, kan kontrollmyndigheten jämföra uppgift om containernummer i e-postmeddelandet från Tullverket, med intyget i ruta I.15 eller I.23. Varje sändning som kommer med båt har ett containernummer. Hälsointyget jämförs med intygsförlagan i förordningen.

  Hälsointyget med myndighetens signatur åtföljer sändningen i original, men analysrapporten kan vara en kopia. Det är lämpligt att kontrollera originaldokumenten, men det är upp till varje kontrollmyndighet att istället välja att kontrollera fullgoda kopior, om tillräcklig stickprovskontroll av hälsointyg i original sker. Se artikel 2 1.b i förordning 2015/949.

  Hälsointyget är endast giltigt i 4 månader från och med utfärdandedagen, se artikel 2.1b) i förordning 2015/949. Om datumet när sändningen korsar EU-gränsen är inom 4 månader från utfärdandedagen, så anses intyget giltigt vid kontroll därefter.

  Kontroll görs även av att det är samma kod på analyssvaret och hälsointyget. Samma kod på intyget och analyssvaret innebär antingen intygets referensnummer i avsedd ruta, eller att annat nummer finns både på analyssvar och intyg, så att dokumenten kan kopplas ihop. Vid granskning av analyssvaret enligt förordningen kan kontrollmyndigheten jämföra om personen som skrivit under analyssvaret finns på en lista på godkända signaturer från USA.

  USDA sammanställning på godkända laboratorier - listan finns längst ner på sidan.

  Om importören inte följer den frivilliga pre-exportförordningen blir dokumentkontrollen mycket enkel. Livsmedelsverket kommer att förvarna aktuell kontrollmyndighet genom att skicka ett e-postmeddelande med information från Tullverket. Denna information ska jämföras med sändningens handelsdokument. I dessa fall ska 20 % av sändningarna identitetskontrolleras och provtas, det vill

säga 20% av alla sändningar på årsbasis eller flerårsbasis om det är få antal sändningar per år. Identitetskontrollen behöver endast göras i samband med provtagningen.

Att ta ut avgifter

Kontrollmyndigheten har möjlighet att ta ut full kostnadstäckning, både för dokumentkontrollen och för identitetskontrollen inklusive provtagning. Se 12 § förordning (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land.

Hur lång tid en dokumentkontroll tar för bedömning av den faktiska kostnaden, borde vara i snitt samma oavsett vilken kontrollmyndighet som utför den, men sedan har kommunerna olika taxor för timkostnad, så det blir ändå olika avgifter i olika kommuner.

Dokumentkontrollen är mer omfattande i förordning (EU) nr 2015/949 följs och borde ta mer tid än om förordningen inte följs, då endast ett handelsdokument granskas och jämförs med informationen från Tullverket, som man får i informationsmailet från Livsmedelsverket.

Med tanke på att meningen med förordningen är att minska kostnaden och kontrollen för importören i EU, eftersom kontrollen sker i USA, så är det rimligt att bedöma att en dokumentkontroll tar i snitt en halvtimme, oavsett vilken typ av dokumentkontroll det är. Detta för att det inte ska kosta mer om pre exportförordningen följs. De som inte följer förordningen ska ha större kontroll, vilket de också har med mer provtagning.

Men även om Livsmedelsverket kan ge vägledande svar, är det upp till varje kontrollmyndighet att avgöra vad den faktiska tiden för dokumentkontrollen i snitt blir. Kontrollmyndigheten bör ändå beakta att förordningen avser att minska kostnaden och kontrollen i EU för importören.

Beroende på hur många importer varje kontrollmyndighet har, alltifrån en import till cirka 40 sändningar per år, så får det bedömas hur ofta fakturering görs. I dialog med importören kan det uppskattas hur många sändningar de beräknar ta in under året. En lämplig faktureringsfrekvens kan vara varje kvartal vid flera sändningar.

Provtagningen

I de flesta fall kan kontrollmyndigheten ha dialog med importören, så att denne vet att kommande sändning ska provtas och inte spridas. Efter e-postmeddelandet från Livsmedelsverket till importörens kontrollmyndighet, med information från Tullverket, deklareras sändningen för fri omsättning av Tullverket.

Om sändningen är spridd när kontrollmyndigheten kontaktar företaget för provtagning, får man provta en delsändning. Utifrån resultatet på delsändningen får man sedan avgöra om det behöver tas prover på andra sändningar från samma parti.

Om det ska tas prover på en sändning och den befinner sig på en annan adress än importörens får de berörda kontrollmyndigheterna samarbeta.

I de fall där sändningen finns hos importören, kan hemkommunen vid behov även göra en fysisk kontroll (provtagning). Om sändningen befinner sig på annan ort än i importörens hemkommun, bör mottagande kommun få information om det, om den kommunen förväntas göra en fysisk kontroll med provtagning.

Den mottagande kommunen bedriver i så fall kontroll på en vara som har släppts för fri omsättning och som kan bli föremål för ordinarie riskbaserad livsmedelskontroll. Det innebär bland annat att hänsyn tas till den fleråriga nationella kontrollplanens provtagningsfrekvens för berörda varor.

Provtagnings- och analysmetoder för offentlig kontroll av aflatoxiner i livsmedel ska följa förordning (EG) nr 401/2006. Bedömning av provsvaret görs utifrån förordning (EG) nr 1881/2006.

Avvaktan på analyssvar

Om anayssvaret visar på överskridande av gränsvärde för aflatoxiner fattas beslut i enlighet med artikel 45.3 i förordning (EU) nr 2017/625. Importören/varuägaren informeras lämpligen om att om sändningen sprids innan analyssvaret är klart, måste företaget återkalla sändningen om ett överskridande av gränsvärden konstateras. Antalet dagar det tar innan man får svar på en aflatoxinanalys kan variera beroende på kontrollmyndighetens laboratorieavtal.

Hantering av brister

Eftersom kontrollen ska göras så enkel som möjligt, räcker det att resultatet av en kontroll som innebär dokumentkontroll, identitetskontroll och provtagning meddelas per e-post med analyssvar från laboratoriet.

Vid avvikelser, till exempel överskridanden av aflatoxinhalt från provtagningen, ska beslut om omhändertagande av sändningen fattas, enligt artikel 66.1 i förordning(EU) 2017/625. Om sändningen har spritts på marknaden ska importören återkalla sändningen. Se artikel 138.2 g i förordning (EU) nr 2017/625. Åtgärdsbeslut fattas när importören valt åtgärd enligt artikel 66.3 i förordning (EU) nr 2017/625.

Tips vid kontroll av den frivilliga pre exportförordningen:

- Om intyg, analyssvar och förpackningar inte är märkta med ett gemensamt nummer, och om provtagningen inte visar på för höga halter av aflatoxin, räcker det att importören informeras om det, så att denne kan påtala bristen till sin leverantör inför kommande sändningar.

- Om det vid en dokumentkontroll visar sig att det inte finns ett nummer som gör att man kan koppla ihop analyssvaret med intyget får importören komma in med en förklaring. Om det inte finns en godtagbar förklaring, bedöms sändningen som misstänkt och bör provtas, i enlighet med diskussioner om pre exportförordningen på Kommissionsnivå. I detta skede kanske det endast är möjligt att provta en delsändning.

Senast uppdaterad 22 januari 2026 Ansvarig grupp LMK_KLG